

Vatten och avlopp – en liten ordlista.

Förklaringar på ord som förekommer inom vatten och avlopp som kan vara bra att känna till

Avloppsvatten

Allt använt smutsigt vatten, från toaletter, bad-, disk- och tvätt, som når våra avloppsreningsverk via avloppsrören.

Avloppsreningsverk

En anläggning med tekniska reningsprocesser i flera steg. I reningsverket renas avloppsvattnet både mekaniskt, biologiskt och kemiskt. När vattnet har renats klart, kontrolleras det och släpps sedan ut i havsvikar, älvar och åar.

Biogas

Ett gasformigt biobränsle som bildas vid syrefri nedbrytning av organiskt material. Det kan utvinnas ur olika material, till exempel från reningsverkens slam, från matavfall och från gödsel från jordbruket.

Dagvatten

Dagvatten är regn- och smältvatten som tillfälligt avrinner på markytan eller hårda ytor som exempelvis gator, tak och parkeringsplatser. I tätorter med många tak, stora asfalterade ytor och stensatt mark kan det bli stora mängder dagvatten när regnen ökar i längd och i intensitet.

Dricksvatten

Det vatten du får i kranen och som används som dricksvatten men också till mycket annat.

Grundvatten

En råvattenkälla som finns under jorden. Grundvattnet bildas när vattnet sakta rinner ner genom marken. När vattnet når en ogenomtränglig yta magasineras det där, och när det senare används i vattenproduktionen kan det vara några veckor eller flera tusen år gammalt beroende på akviferernas (grundvattenmagasinens) uppbyggnad.

Hydrologiska kretsloppet

Ett annat ord för vattnets kretslopp, det vill säga vattnets ständiga rörelse mellan hav, atmosfären, landområde, grundvatten och levande organismer

Kemikalier

I vårt moderna samhälle använder vi många kemiska ämnen för att vardagen ska fungera. De allra flesta av de kemiska ämnena som vi använder i vår vardag är ofarliga, men det finns samtidigt många farliga ämnen bland kemikalierna vi använder – och som inte reningsverken kan rena. Det ställer ökade krav på både industrin och allmänhet att byta ut de farliga och svårnedbrytbara ämnena till mindre farliga ämnen. Välj alltid produkter som inte innehåller miljöfarliga kemikalier, ett sätt för hushållen att göra det är att alltid använda miljömärkta hushållsprodukter.

Konstgjort grundvatten

Grundvatten som framställs genom att låta ytvatten passera ett markgruslager, till exempel en grusås.

Ledningsnät

Rör som leder dricksvatten från vattenverken och avloppsvatten till reningsverken samt avleder dränerings- och dagvatten från husgrunder, gator och torg.

Råvatten

Det vatten som vattenverken använder för att producera dricksvatten, kan vara antingen ytvatten eller grundvatten.

Rötning

Rötning är en naturlig process där organiska material bryts ner av mikroorganismer i en syrefri miljö, och biogas bildas.

Sandfilter

Under dricksvattenproduktionen silas vattnet genom flera lager av sand i en bassäng för att rena. Man härmar naturen där vattnet vid grundvattenbildning silas genom marken.

Sedimentering

En del i processen att rena avloppsvatten. I sedimenteringsbassängen sjunker smutsen till botten, där stora skrapor samlar ihop smutsen.

Slam

En restprodukt från reningsprocessen vid ett reningsverk. Används till stor del för biogasproduktion och ett slam av god kvalitet kan också användas som gödsel på åkermark.

Spillvatten

Annat ord för Avloppsvatten

Vattentäkt

Grundvatten eller ytvatten där vattenverken hämtar sitt råvatten.

Vattenverk

Anläggning där råvattnet renas och kontrolleras till ett säkert dricksvatten.

Ytvatten

Ytvatten är det vatten som finns i sjöar, vattendrag, hav och våtmarker. I Sverige finns det gott om ytvatten som kan användas för produktion av dricksvatten.

Övergödning

Uppstår när ett överskott av växtnärsämnen fosfor och kväve kommer ut i mark och vatten. Detta leder till ökad tillväxt av alger i sjöar och hav som leder till ökad grumlighet i vattnen och algpåväxt, och när de bryts ner, kan leda till syrebrist i vattnet. Det förekommer framförallt i de vatten som ligger i tätbefolkade eller jordbruksdominerade områden.

Namn på några förekommande kemikalier

Fosfor

Ett grundämne som är nödvändigt för alla levande celler hos växter, djur och människor och ingår i kemisk bunden form i vårt DNA. Fosfor behöver finnas och finns naturligt i vår mat och finns därför även avloppet från toaletterna. Fosfor från åkrar och hushåll orsakar övergödning och algbloomning i våra sjöar och hav. I reningsverken renas numera 95 - 98%. Eftersom fosfor är en fossil och ändlig resurs behöver fosfor som renas bort i reningsverken

Kväve

Ett grundämne som finns i proteiner som vi behöver äta dagligen. Efter användning av proteinerna i kroppen kissar vi ut kvävet och därför finns det mycket kväve i toalettvattnet. Kväve från hushåll och jordbruk orsakar övergödning och algbloomning i våra hav. De flesta större reningsverk renar idag bort 50 - 80% av kvävet. I ett hållbart samhälle behöver vi hitta bra och säkra sätt att öka kretsloppet av kväve från stad till land.

Klor

Ett grundämne som bland annat används som desinfektionsmedel.

Teknik-och miljöpedagoger Mita Moberg & Mattias Drejby,

Teknik- och serviceförvaltningen, Örebro kommun

070-355 14 79 & 070-515 14 35 Tekniska kvarnen 019-21 21 83

Teknik-och miljöpedagoger Mita Moberg & Mattias Drejby, Tekniska förvaltningen, Örebro kommun

070-355 14 79 & 070-515 14 35 Tekniska kvarnen 019-21 21 83